

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
TUZLANSKI KANTON
KANTONALNI SUD U TUZLI
Broj: 03 0 U 023098 22 U
Tuzla, 27.04.2023. godine

Kantonalni sud u Tuzli, po sudiji Predragu Krsmanović, uz sudjelovanje zapisničara Sadete Hadžismajlović, u upravnom sporu pokrenutom po tužbi tužioca **E.O.**, sina A., iz L., ..., zastupanog po punomoćnici Senadini Imamović, advokatu iz Tuzle, ul. Maršala Tita broj 103., protiv rješenja tuženog **Federalnog zavoda za penzijsko i invalidsko osiguranje Mostar**, broj FZ3/2/2-35-2-1099-9/19 MB/OB: ..., od 10.10.2022. godine, u upravnoj stvari **ostvarivanja prava na novčanu naknadu za fizičku onesposobljenost**, dana 27.04.2023. godine donio je slijedeću:

P R E S U D U

I- Tužba **SE UVAŽAVA**, pa se osporeno rješenje, bliže opisano u uvodu presude, **PONIŠTAVA** i ova upravna stvar

r j e š a v a

Žalba **E.O.**, sina A., iz L., izjavljena protiv prvostepenog rješenja Kantonalne administrativne službe u Tuzli, broj FZ6/2/1-31-5-3-9/21 MB ..., od 03.06.2022. godine, **SE UVAŽAVA**, pa se prvostepeno rješenje **PONIŠTAVA i rješava**:

Za fizičku onesposobljenost 7.-og stepena od 40%, **E.O.**, iz L., **PRIZNAJE SE** pravo na mjesečnu novčanu naknadu u visini od 24% najniže penzije isplaćene u Federaciji BiH, počev od 01.11.2020. godine.

II- Sve iznose naknade iz stava I ove presude, koji su za isplatu dospjeli do dana donošenja ove presude, tuženi je dužan isplatiti tužiocu odjednom, u roku od 30 dana od dana prijema ove presude, pod prijetnjom izvršenja.

O b r a z l o ž e n j e

Protiv rješenja tuženog bliže opisanog u uvodu presude, kao konačnog u upravnom postupku, tužilac je dana 08.11.2022. godine ovom sudu, putem naprijed navedene punomoćnice, podnio dozvoljenu i blagovremenu tužbu za pokretanje upravnog spora.

Iz navoda tužbe slijedi da se osporeni akt pobija zbog toga što u aktu nije pravilno primijenjeno materijalno pravo, zbog povrede pravila postupka, posebno zbog nepotpuno i nepravilno utvrđenog činjeničnog stanja i nepravilnog zaključka u pogledu činjeničnog stanja.

Tužbom se predlaže da sud presudom kojom će poništiti osporeno i prvostepeno rješenje i predmet vratiti tuženom na ponovno rješavanje, ili poništiti osporeno i prvostepeno rješenje i udovoljiti zahtjevu tužioca za ostvarivanje prava na predmetnu novčanu naknadu.

Tuženi je u odgovoru na tužbu predložio da se tužba odbije kao neosnovana.

Tužba je osnovana.

Nakon što je razmotrio tužbu, odgovor na tužbu i sve upravne spise, sud je ispitao zakonitost osporenog rješenja, pa je cijeneći zahtjev, navode i razloge istaknute u tužbi i odgovoru na tužbu, te s tim u vezi odlučne činjenice, dokaze i podatke iz predmetnih upravnih spisa, odlučio kao u izreci presude iz sljedećih razloga:

Iz stanja spisa slijedi da je osporenim aktom kao neosnovana odbijena žalba tužioca izjavljena protiv rješenja Kantonalne administrativne službe u Tuzli, broj FZ6/2/1-31-5-3-9/21 MB ..., od 03.06.2022. godine, kojim je odlučeno da se tužiocu ne priznaje pravo na novčanu naknadu zbog fizičke onesposobljenosti.

Iz činjenica predmeta slijedi: da je tužilac rođen dana ...; da mu je, radni odnos prestao dana 19.06.2020. godine, a da je, počev od 20.06.2020. godine, tužilac korisnik starosne penzije; da je, dana 14.01.2021. godine, tužilac prvostepenom organu podnio zahtjev za priznavanje prava na naknadu zbog fizičke onesposobljenosti; da je prvostepeni organ u postupku po tom zahtjevu pribavio nalaz, ocjenu i mišljenje Instituta za medicinsko vještačenje zdravstvenog stanja - Odjeljenje za prvostepeni postupak broj ..., od 05.02.2021. godine, kojim je, nakon pregleda tužioca i uvida u medicinsku dokumentaciju, utvrđeno: da kod tužioca postoji fizička onesposobljenost po članu 3., glava 18., pod 8a. Zakona o vrstama i procentima fizičke onesposobljenosti, u visini od 40%; da je datum nastanka iste fizičke onesposobljenosti 08.11.2019. godine; da je uzrok nastanka iste profesionalna bolest; da je u istom aktu prvostepene ljekarske komisije, između ostalog, navedeno: da je kod tužioca ranije cijenjena radna sposobnost i da mu je nalazima ljekarskih komisija od 15.03.2019. i 23.10.2019. godine, utvrđena invalidnost II kategorije; tužilac dana 19.01.2010. godine, na putu do posla, krivo stao i uvrnuo koljeno; da je tužiocu, rješenjem od 31.03.2011. godine, utvrđena invalidnost II kategorije, čiji uzrok je povreda.

Na osnovu pomenutog akta prvostepene ljekarske komisije prvostepeni organ je prvostepenim rješenjem odlučio kao u izreci, obrazloživši ovakvu odluku činjenicom da je tužilac predmetni zahtjev podnio nakon ostvarivanja prava na starosnu penziju, pozivajući se na odredbe člana 67. stav 1. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službene novine Federacije BiH", br. 13/18 i 93/19 - Ustavni sud Federacije Bosne i Hercegovine, 90/21 i 19/22).

Protiv rješenja prvostepenog organa tužilac je izjavio žalbu tuženom, koji je osporenim aktom odbio tužiočevu žalbu kao neosnovanu, nalazeći da je prvostepeno rješenje u svemu pravilno i zakonito.

Imajući u vidu izloženo, sud je ocijenio da materijalno pravo u ovoj upravnoj stvari nije pravilno primjenjeno, te da su iz utvrđenog činjeničnog stanja tuženi i prvostepeni organ izveli nepravilan zaključak o osnovanosti tužiočevog zahtjeva.

Naime, odredbama člana 67. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službene novine Federacije BiH", br. 13/18 i 93/19 - Ustavni sud Federacije Bosne i Hercegovine, 90/21 i 19/22), propisano je:

Član 67.

(Fizička onesposobljenost)

(1) Fizička onesposobljenost postoji kada je osiguranik pretrpio gubitak, ozbiljnu povredu ili značajnu onesposobljenost organa ili dijelova tijela što pogoršava prirodnu aktivnost organizma i zahtijeva veći napor za zadovoljavanje životnih potreba, bez obzira da li je na taj način prouzrokovana invalidnost ili ne.

(2) Pravo na novčanu naknadu zbog fizičke onesposobljenosti **stiče osiguranik** čija je fizička onesposobljenost u iznosu od najmanje 30% nastala kao **rezultat povrede na radu ili bolesti uzrokovane radom**.

(3) Vrste fizičke onesposobljenosti na osnovu kojih se stiče pravo na novčanu naknadu kao i procent takve onesposobljenosti utvrđuju se zakonom.

(4) Osnov za novčanu naknadu za fizičku onesposobljenost je najniži iznos penzije utvrđen u skladu sa ovim zakonom.

(5) Novčana naknada za fizičku onesposobljenost se utvrđuje prema procentu fizičke onesposobljenosti i izražava se u odgovarajućem procentu od osnova te iznosi:

Za fizičku onesposobljenost od Stepen Novčana naknada izražena kao procenat od osnova

100%	1	60%
90%	2	54%
80%	3	48%
70%	4	42%
60%	5	36%
50%	6	30%
40%	7	24%
30%	8	18%

(6) Osiguranik ima pravo na novčanu naknadu od momenta nastupanja fizičke onesposobljenosti ukoliko je zahtjev za naknadu podnesen u roku od tri mjeseca od dana nastupanja fizičke onesposobljenosti. Ako je zahtjev podnesen nakon isteka predviđenog perioda, osiguranik ima pravo na novčanu naknadu od prvog dana u mjesecu nakon podnošenja zahtjeva i za tri mjeseca unazad.

(7) Ako je osiguranik za isti slučaj fizičke onesposobljenosti stekao pravo na novčanu naknadu i na osnovu ovog zakona i na osnovu drugih propisa, u tom slučaju može po sopstvenom izboru koristiti bilo koji od ova dva osnova za naknadu.

Iz sadržaja odredaba člana 67. stav 2. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službene novine Federacije BiH", br. 13/18 i 93/19 - Ustavni sud Federacije Bosne i Hercegovine, 90/21 i 19/22), vidljivo da je **status osiguranika** za lice koje je podnijelo zahtjev **za ostvarivanje prava** na novčanu naknadu zbog fizičke onesposobljenosti, po tim zakonskim odredbama, **neophodan samo za sticanje tog prava**, kao i da se to **pravo stiče** kada kod **osiguranika nastupi fizička onesposobljenost u iznosu od najmanje 30%**, pod uslovom da je ista nastala kao **rezultat povrede na radu ili bolesti uzrokovane radom**.

Prema tome, tim zakonskim odredbama propisano je samo **ko i pod kojim uslovima stiče to pravo**, s tim što nijedan od tih uslova ne podrazumijeva da osiguranik status osiguranika **mora imati** i u vrijeme podnošenja zahtjeva **za ostvarivanje tog prava**.

Sud smatra da ove odredbe treba posmatrati i tumačiti u izvjesnoj analogiji sa odredbama člana 40. istog Zakona, kojima je propisano da **pravo na starosnu penziju ima** (tj. **stiče**) **osiguranik** kada navršši 65 godina života i najmanje 15 godina staža osiguranja, odnosno najmanje 20 godina penzijskog staža ili kada navršši 40 godina staža osiguranja, bez obzira na godine života.

To dalje znači da se oba pomenuta prava **stiču po samom zakonu**, i to nakon što osiguranik **ispuni zakonom propisane uslove za njihovo sticanje**.

Tako osiguranik kod koga nastupi **fizička onesposobljenost u iznosu od najmanje 30%**, koja je nastala kao **rezultat povrede na radu ili bolesti uzrokovane radom**, **stiče pravo** na novčanu naknadu zbog fizičke onesposobljenosti samim nastupanjem takve fizičke onesposobljenosti, **bez bilo kojih drugih dodatnih uslova**, dok osiguranik koji **navršši 65 godina života** i najmanje 15 godina staža osiguranja, odnosno najmanje 20 godina penzijskog staža ili 40 godina staža osiguranja, bez obzira na godine života, **stiče pravo** na

starosnu penziju, uz uslov da mu je prestao status osiguranja (član 40. i član 83. predmetnog Zakona).

Međutim, za **ostvarivanje tih prava**, prema odredbama istog Zakona, **neophodan je i zahtjev za njihovo ostvarivanje**, jer se nijedno od tih **stečenih** prava **ne može ostvariti po sili Zakona**, nego tek **nakon podnošenja zahtjeva za njihovo ostvarivanje** i donošenja rješenja o priznavanju tih prava.

Da taj Zakon razlikuje pojmove **sticanja** i **ostvarivanje prava**, vidljivo je, između ostalog, i iz odredaba članova 106. - 108. tog Zakona, koje regulišu **momenat ostvarivanja** (stečenog) **prava na starosnu, invalidsku i porodičnu penziju**, iz kojih je vidljivo da taj momenat ostvarivanja (stečenog) prava zavisi od **dana podnošenja zahtjeva za ostvarivanje tih prava**.

Dalje, ni odredbama člana 67. predmetnog Zakona, ni drugim odredbama tog ili drugog zakona **nije predviđeno** da stečeno pravo na novčanu naknadu zbog fizičke onesposobljenosti ne može ostvariti lice kome je prestao status osiguranika, odnosno lice koje je korisnik penzije, kako smatraju tuženi i prvostepeni organ.

Da tuženi i prvostepeni organ nepravilno tumače i primjenjuje odredbe člana 67. predmetnog Zakona, vidljivo je i iz odredaba stava 6. tog člana, iz kojih proizilazi da osiguranik **ima pravo** na ovu novčanu naknadu od **momenta nastupanja fizičke onesposobljenosti**, ali samo u slučaju kada je **zahtjev** za ostvarivanje tog prava podnesen **u roku od tri mjeseca** od dana nastupanja te onesposobljenosti, dok, u protivnom, tj. u slučaju kada je takav zahtjev podnesen **nakon isteka tri mjeseca** od dana nastupanja fizičke onesposobljenosti, ima pravo na novčanu naknadu od **prvog dana u mjesecu nakon podnošenja zahtjeva i za tri mjeseca unazad**.

Po shvatanju suda to dalje znači da **pravo na novčanu naknadu** zbog fizičke onesposobljenosti **stiče osiguranik** kod kog nastupi fizička onesposobljenost koja je, u iznosu od najmanje 30%, nastala kao rezultat povrede na radu, ili bolesti uzrokovane radom, ali da, radi **ostvarivanja tog prava**, lice koje je **steklo** ovo pravo **mora podnijeti i zahtjev za njegovo ostvarivanje** (baš kao što i pravo na starosnu penziju **stiče osiguranik** kada navrší 65 godina života i najmanje 15 godina staža osiguranja, odnosno najmanje 20 godina penzijskog staža ili kada navrší 40 godina staža osiguranja bez obzira na godine života, ali, da bi ostvarilo to pravo, fizičko lice koje ga je **steklo mora podnijeti zahtjev za ostvarivanje** prava na starosnu penziju).

Pored toga, sud smatra da treba imati u vidu **svrhu i cilj predmetne naknade**, budući da se ona, shodno odredbama člana 67. predmetnog Zakona, isplaćuje iz razloga što fizička onesposobljenost, koja je predmet tog Zakona, kod lica kod kojih je nastupila **zahtijeva veći napor za zadovoljavanje životnih potreba**, bez obzira na to da li je to lice u obaveznom osiguranju, ili je, naknadno, **postalo korisnik penzije**.

Stoga sud smatra da **prestanak svojstva osiguranika**, do kojeg je došlo **nakon nastanka fizičke onesposobljenosti ne može biti relevantna činjenica i zakonit osnov za odbijanje zahtjeva za ostvarivanje predmetne naknade**.

U konkretnom slučaju, od strane prvostepene ljekarske komisije ocijenjeno je da kod tužioca **nastupila fizička onesposobljenost** po članu 3., glava 18., pod 8a. Zakona o vrstama i procentima fizičke onesposobljenosti, u visini od 40%, te da je **datum nastupanja** iste fizičke onesposobljenosti bio **08.11.2019. godine**.

Pošto iz nespornih činjenica predmeta proizilazi da je tužilac na dan kada je kod njega nastupila fizička onesposobljenost, tj. na dan **08.11.2019. godine**, imao **svojstvo** odnosno status **osiguranika**, to znači da je tužilac pravo na predmetnu naknadu **stekao dana 08.11.2019. godine**.

Dalje, pošto je za **ostvarivanje tog prava** neophodan i **zahtjev** za njegovo ostvarivanje, i pošto je tužilac takav zahtjev prvostepenom organu **podnio dana 14.01.2021.**

godine, to dalje znači da tužilac, pravilnim tumačenjem odredaba člana 67. stav 2. i 6. predmetnog Zakona, ima pravo na naknadu za fizičku onesposobljenost **počev od 01.11.2020. godine**, jer je, od **momenta nastupanja fizičke onesposobljenosti**, pa do **dana podnošenja zahtjeva**, proteklo **više od tri mjeseca**, a u takvom slučaju pravo na novčanu naknadu, shodno odredbama člana 67. stav 6. istog Zakona, pripada počev od **prvog dana u mjesecu nakon podnošenja zahtjeva i za tri mjeseca unazad**.

Stoga sud smatra da je zahtjev tužioca za ostvarivanje prava na predmetnu naknadu osnovan, jer tužilac ispunjava sve uslove iz člana 67. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju za priznavanje tog prava.

Visina naknade za fizičku onesposobljenost propisana je odredbama člana 67. stav 4. istog Zakona, prema kojima **osnovicu** za ovu novčanu naknadu predstavlja **najniži iznos penzije** utvrđen u skladu sa tim Zakonom.

Shodno odredbama člana 67. stav 5. istog Zakona, prema procentu fizičke onesposobljenosti, koja u konkretnom slučaju iznosi **40%** (što, prema tim odredbama, predstavlja 7. stepen fizičke onesposobljenosti), tužiocu, shodno istim odredbama, pripada pravo na novčanu naknadu zbog fizičke onesposobljenosti u visini od 24% od najniže penzije u Federaciji BiH mjesečno.

S obzirom na izloženo, sud je ocijenio da iz nalaza ljekarske komisije i nespornih činjenica predmeta nesumnjivim proizilazi da tužilac u konkretnom slučaju, za ostvarivanje prava na predmetnu naknadu, ispunjava sve uslove iz člana 67. predmetnog Zakona, jer je u postupku nesumnjivim utvrđeno da je kod njega, dana **08.11.2019. godine, nastupila fizička onesposobljenost** koja je posljedica **povrede na radu**.

Sud je nezakonitim ocijenio razloge tuženog i prvostepenog organa za odbijanje tužiočevog zahtjeva.

Ovo stoga što je prvostepeni organ svoju odluku zasnovao isključivo na činjenici da je predmetni zahtjev tužilac podnio u vrijeme kada je već bio korisnik penzije i kada **više nije imao status osiguranika**, cijeneći da zbog toga nisu ispunjeni zakonski uslovi za ostvarivanje predmetnog prava, koji zaključak podržava i tuženi, kao drugostepeni organ.

Međutim, sud smatra da su i tužena strana i prvostepeni organ nepravilno tumačili i nepravilno primjenili materijalno pravo u vezi te nesporne činjenice, jer su činjenice koje se tiču **statusa osiguranika**, kako je naprijed navedeno, shodno citiranim odredbama člana 67. stav 2. predmetnog Zakona, bitne isključivo za **sticanje**, ali **ne** i za **ostvarivanje predmetnog prava**.

Ovo posebno ako se ima u vidu da sva prava osiguranika koja su **stečena** po predmetnom Zakonu, **predstavljaju trajna i nezastariva prava**, koja, shodno odredbama člana 114. - 123. tog Zakona, najčešće **prestaju smrću korisnika prava**, ili u drugim slučajevima koji su predviđeni tim odredbama.

Što se tiče konkretnog prava na naknadu zbog fizičke onesposobljenosti, iz predmetnog Zakona je vidljivo da osiguraniku, koji ovo pravo **stekne** po tom Zakonu, isto pravo **ne može zakonito prestati** samo iz razloga što je, nakon njegovog ostvarivanja, **izgubio status ili svojstvo osiguranika**, odnosno što je **postao korisnik penzije**, zbog čega sud smatra da to predstavlja još jedan razlog koji ukazuje na nepravilno pravno shvatanje tuženog i prvostepenog organa, jer bi, u slučaju da je jedan od uslova za ostvarivanje ovog prava postojanje statusa obaveznog osiguranja na strani podnosioca zahtjeva u momentu podnošenja zahtjeva, **zakonodavac to i propisao**.

Pošto ni tužena strana pri donošenju osporenog akta nije vodila računa o navedenim nedostacima u primjeni procesnog i materijalnog prava, na osnovu odredaba člana 12. tačka 2., te člana 36. stav 1., 2. i 3. Zakona o upravnim sporovima ("Službene novine Federacije BiH", broj 9/05), sud je, cijeneći da su tužena strana i prvostepeni organ iz utvrđenih

činjenica izveli nepravilan zaključak o osnovanosti tužiočevog zahtjeva, ocijenio da poništavanje upravnih akata i vraćanje predmeta na ponovno rješavanje nadležnom organu ne bi bilo u skladu sa ekonomičnošću postupka, zbog čega je sud sam riješio upravnu stvar na način bliže opisan u izreci presude.

Zapisničar:
Sadeta Hadžismajlović, s.r.

Sudija:
Predrag Krsmanović, s.r.

POUKA: Protiv ove presude nije dozvoljena žalba.